

Dječje priče Sanje Pilić

Radovan, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:189:060311>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-16**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Teacher Education - FTERI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Sara Radovan Dječje priče Sanje Pilić ZAVRŠNI RAD

Rijeka, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Sveučilišni prijediplomski studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Dječje priče Sanje Pilić

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Dječja književnost s medijskom kulturom

Mentor: izv. prof. dr. sc. Maja Verdonik

Student: Sara Radovan

Matični broj: 0299015625

U Rijeci, rujan,

2024.

ZAHVALA I POSVETA

Prije svega, želim zahvaliti svojoj mentorici, izv. prof. dr. sc. Maji Verdonik, koja mi je svojom stručnošću, strpljenjem i nepokolebljivoj podršci bila vodilja kroz pisanje ovoga rada. Hvala što ste bili tu za mene, što ste vjerovali u mene i bili mi podrška u svakom trenutku.

Također, velika hvala mojim prijateljima i kolegicama koji su svojim ohrabrenjima, razumijevanjem i prijateljstvom ovaj put učinili mnogo lakšim i ljepšim. Hvala vam što ste uvijek bili uz mene i dijelili sa mnom i sretne i teške trenutke.

Posebnu zahvalnost dugujem svojoj obitelji, mami, tati, sestri, noni, babi i didu, kojima i posvećujem ovaj rad. Vaša ljubav, podrška i neiscrpna vjera u mene bili su mi izvor snage kroz sve uspone i padove ovog putovanja. Mama i tata, nikada neću zaboraviti vašu ljubav i vjeru u mene i moje sposobnosti. Vaša podrška i nesebičnost su me oblikovali i nadahnuli da budem najbolja verzija sebe i da uvijek idem naprijed. Lea, hvala ti na svakom ohrabrenju i podršci koju si mi pružila. Uvijek si bila tu da mi pružiš podršku i bodriš me u svakom koraku mog putovanja. Nona, baba i dide, svaka vaša radost i sreća nakon dobivene ocjene i završenog ispita, koju ste pokazivali kao da ste ju vi dobili, bila mi je vjetar u leđa da svaka sljedeća bude još bolja i uspješnija. Vaš ponos na moje male i velike uspjehe bio mi je neprocjenjiv i uvijek mi davao snagu da idem dalje. Hvala vam što ste mi pokazali pravu vrijednost obitelji i ljubavi. Sve što jesam danas, dugujem vama. Vaša podrška je bila moj najsigurniji oslonac, a vaša ljubav moj najveći dar.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam završni rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu završnog rada i poštovala odredbe Etičkog kodeksa za studentice/studente Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.

Vlastoručni potpis:

A handwritten signature in black ink on a light gray background. The signature is stylized, starting with a large, sweeping 'S' shape that loops back under the name. The name 'Radovan' is written in a cursive script above the main stroke.

SAŽETAK

Jedna od najomiljenijih suvremenih hrvatskih spisateljica, Sanja Pilić (1954), već desetljećima osvaja srca mladih čitatelja svojim brojnim pripovijetkama i romanima. Njezin karakteristični stil i književni izraz dopiru do djece i mladih, stvarajući svjetove u kojima se mogu prepoznati i uživati. Dok njezini romani za mlade otvoreno istražuju izazove prepuberteta i puberteta, serijal priča o djevojčici Maši donosi čaroliju svakodnevnog djetinjstva i namijenjen je najmlađim čitateljima - djeci predškolske i mlade školske dobi. Cilj ovog rada je istražiti stilske karakteristike priča Sanje Pilić namijenjenih mlađoj čitateljskoj publici, s posebnim naglaskom na serijal priča o Maši, te procijeniti njihovu primjerenost djeci rane i predškolske dobi. Analizom priča o Maši utvrđeno je da su ove priče idealno prilagođene najmlađima. Svojom klasičnom narativnom strukturom, priče omogućuju djeci lako praćenje radnje, dok se glavni lik, Maša, suočava sa svakodnevnim situacijama koje su djeci bliske i prepoznatljive. Priče o Maši nose važne i razumljive pouke, dok je jezik jednostavan i pristupačan, omogućujući djeci da se potpuno posvete čitanju i razumijevanju. Bogate ilustracije dodatno obogaćuju tekst, čineći priče vizualno privlačnima i držeći dječju pažnju od početka do kraja. Ovaj spoj edukativnog i zabavnog čini priče Sanje Pilić neodoljivima za mlade čitatelje, omogućujući im da se povežu s likovima i situacijama na različite načine. Uz Sanju Pilić, svaka priča postaje avantura, a svaki lik prijatelj. Ovaj rad otkriva zašto su priče o Maši ne samo čitane, već i voljene, te kako one pomažu djeci u njihovom razvoju i razumijevanju svijeta oko sebe.

Ključne riječi: Sanja Pilić, dječja priča, suvremena hrvatska dječja književnost, pubertet

ABSTRACT

One of the most beloved contemporary Croatian authors, Sanja Pilić (1954), has been capturing the hearts of young readers for decades with her numerous stories and novels. Her distinctive style and literary expression resonate with children and young people, creating worlds in which they can recognize themselves and enjoy. While her novels for young people openly explore the challenges of pre-adolescence and adolescence, the series of stories about the girl Maša brings the magic of everyday childhood and is intended for the youngest readers – preschool and early school-age children. The aim of this work is to explore the stylistic characteristics of Sanja Pilić's stories intended for younger readers, with a special emphasis on the series of stories about Maša, and to assess their appropriateness for early and preschool-age children. The analysis of the stories about Maša revealed that these stories are ideally suited for the youngest readers. With their classic narrative structure, the stories allow children to easily follow the plot, while the main character, Maša, faces everyday situations that are familiar and recognizable to children. The stories about Maša convey important and understandable messages, while the language is simple and accessible, allowing children to fully engage in reading and understanding. Rich illustrations further enrich the text, making the stories visually appealing and keeping children's attention from beginning to end. This blend of educational and entertaining elements makes Sanja Pilić's stories irresistible to young readers, enabling them to connect with the characters and situations in various ways. With Sanja Pilić, every story becomes an adventure, and every character a friend. This work reveals why the stories about Maša are not only read but also loved, and how they help children in their development and understanding of the world around them.

Keywords: Sanja Pilić, children's story, contemporary Croatian children's literature, puberty

Sadržaj

1. UVOD	1
2. DJEČJA PRIČA	3
2.1. Povijest dječje priče	5
2.2. Podjela dječje priče	8
2.3. Obilježja dječje priče	9
3. O AUTORICI SANJI PILIĆ	13
4. ANALIZA DJEČJIH PRIČA SANJE PILIĆ	15
4.1. <i>Maša i putovanje</i>	15
4.1.1. Struktura priče	15
4.1.2. Likovi u priči	16
4.1.3. Pouka priče	17
4.1.4. Jezik i stil	17
4.1.5. Ilustracije	18
4.2. <i>Maša i ljeto</i>	18
4.2.1. Struktura priče	18
4.2.2. Likovi u priči	19
4.2.3. Pouka priče	20
4.2.4. Jezik i stil	21
4.2.5. Ilustracije	21
4.3. <i>Maša i nova učenica</i>	22
4.3.1. Struktura priče	22
4.3.2. Likovi u priči	22
4.3.3. Pouka priče	23

4.3.4. Jezik i stil.....	24
4.3.5. Ilustracije	24
4.4. <i>Maša i mobitel</i>	25
4.4.1. Struktura priče	25
4.4.2. Likovi u priči.....	25
4.4.3. Pouka priče	26
4.4.4. Jezik i stil.....	27
4.4.5. Ilustracije	28
4.5. <i>Maša i selo</i>	28
4.5.1. Struktura priče	28
4.5.2. Likovi.....	29
4.5.3. Pouka	29
4.5.4. Jezik i stil.....	30
4.5.5. Ilustracije	31
5. PRIMJERENOST PRIČA O MAŠI DJECI PREDŠKOLSKE DOBI.....	31
6. UTJECAJ PRIČA O MAŠI NA DJETETOV RAZVOJ.....	33
7. ZAKLJUČAK.....	34
8. LITERATURA	36

1. UVOD

Raznolikost priče kao koncepta u književnosti prožeta je brojnim interpretacijama i definicijama koje su se kroz povijest izmjenjivale. Unatoč nastojanjima književnih teoretičara, definiranje priče ostaje izazovno i kompleksno. Friedrich Nietzsche naglasio je da je definicija moguća samo za ono što nema kontinuiranu povijest, dodatno zakompliciravši shvaćanje priče (Težak, 1991). Milan Crnković, u svojoj knjizi *Sto lica priče* (1987), opisuje priču kao protivljenje razumu i oslobađanje dubokih slojeva stvarnosti, ističući njezinu važnost kao djela slobode i čarobne zemlje djetinjstva. Osnovna struktura priče često uključuje početak, sredinu i kraj, ali put kojim se ta struktura postiže može varirati ovisno o autoru, stilu i namjeri pripovjedača. Ona nije samo odražavanje vanjske stvarnosti, već može ponuditi i nestvarne, čudesne svjetove te izraziti unutarnju stvarnost kroz emocionalne, intelektualne i duhovne aspekte. U kontekstu dječje književnosti, priča ima posebno značenje. Djeca, fascinirana svijetom oko sebe, prihvaćaju čudesne i fantastične elemente bez suvišnih pitanja, što priču čini neizostavnim dijelom njihova odrastanja. Kroz priče, djeca ulaze u svijet mašte i fantastike na način koji im je blizak i razumljiv, potičući njihovu kreativnost i maštu. Povijest dječje priče obuhvaća bogatu tradiciju koja seže unatrag stoljećima. Od drevnih narodnih priča do suvremenih interpretacija, priče su oblikovale našu percepciju svijeta i obogatile našu književnu baštinu. Prvi koraci dječje priče u Hrvatskoj datiraju iz 19. stoljeća, a kroz povijest su se razvijale i mijenjale kako bi odražavale promjene u društvu i kulturi. Danas, dječja priča nastavlja evoluirati kako bi odgovorila na suvremene izazove i potrebe djece. Suočena s tehnološkim napretkom i promjenama u društvenim normama, dječja priča pronalazi nove načine da ispriča priče koje obogaćuju i nadahnjuju mlade čitatelje. Kroz različite teme, stilove i strukture, dječja priča ostaje neiscrpna riznica mašte i kreativnosti koja nas uvijek iznova oduševljava i inspirira. Analizom serije priča o Maši, autorice Sanje Pilić, ovaj rad istražuje značajne aspekte dječje književnosti i njezin utjecaj na mlade čitatelje. Cilj ovog rada je istražiti stilske karakteristike priča Sanje Pilić namijenjenih mlađoj čitateljskoj publici, s posebnim naglaskom na serijal priča o Maši, te procijeniti njihovu primjerenost djeci rane i predškolske dobi. Analiza se provodila na pet priča iz serijala: *Maša i putovanje* (2021), *Maša i ljeto* (2016), *Maša i nova učenica* (2011), *Maša i mobitel* (2023) i *Maša i selo* (2017). U radu se koristi kvalitativna metoda istraživanja, što uključuje pregled stručne literature i analitičko čitanje književnih djela. Kriteriji po kojima su se priče analizirale podrazumijevali su strukturu, likove,

pouku, jezik i stil i ilustracije. Rad također istražuje utjecaj priča o Maši na djetetov razvoj, naglašavajući važnost literature u formiranju identiteta i vrijednosti kod djece.

2. DJEČJA PRIČA

Književni teoretičari, kroz povijest, ponudili su raznolike interpretacije pojma priče, no unatoč brojnim nastojanjima, nijedan od njih nije uspio donijeti definitivni zaključak o toj temi. Priča se očituje u različitim oblicima, bez jasne idealne ili trajne strukture koja bi mogla biti precizno definirana kroz formalizirani jezik. Često se osnovni obrasci priče pojavljuju u raznolikim oblicima, što otežava njezino jednoznačno definiranje. Friedrich Nietzsche je primijetio da se definicija može primijeniti samo na ono što nema kontinuiranu povijest, što dodatno komplicira definiranje pojma priče (Težak, 1991). Milan Crnković, u djelu *Sto lica priče* (1987), donio je zaključak: „Priča je protivljenje razumu radi oslobođenja razuma, iskrivljavanje stvarnosti radi poniranja u njene dubine, negiranje jednog sustava radi stvaranja drugog, obuhvatnijeg. Priča je prevladavanje straha, nemoći, tame, tromosti i nepokretnosti, sputanosti, okrutnosti prirode i njenih sila, čak i smrti. Priča je stvaranje, oblikovanje novog prema postojećem, traženje pravog lica ispod maske. Priča je dio slobode. Priča je čarobna zemlja djetinjstva, razdoblja života najmanje ovisnog o svim nabrojenim ograničenjima. Priča je to više priča što je bliže djetinjstvu, djetinjstvo je to više djetinjstvo što je bliže priči” (Crnković, 1987: 7). Priča, kao ključni element dječje književnosti, prati razvoj djece od početka njihova usvajanja jezičnog sustava pa sve do završetka djetinjstva. Njezina važnost ostaje neosporna čak i u kasnijim fazama djetinjstva, kada djeca pokazuju interes za dublje razumijevanje okoline i avanture (Crnković i Težak, 2002). Osim što je bitna u kontekstu dječje književnosti, priča igra i važnu ulogu kao strukturni element mnogih književnih formi, uključujući pripovjedne oblike. Ona se često opisuje kao osnovna struktura koja iznosi događaje prema vremenskom slijedu, što se često naziva fabulom. Ova kategorija je ključna u proučavanju određenih književnih vrsta, budući da složeni književni oblici proizlaze iz povezivanja priča kao temeljnih struktura. Milivoj Solar ističe da je priča način oblikovanja stvarnosti kao i temeljni element određenih književnih vrsta (Težak, 1991). Stoga, priča nadmašuje ostale tipove i podvrste književnosti, poput narodnih priča, umjetničkih priča, bajki, legendi, saga ili predaja (Crnković, 1987). Koristi se kao najopćenitiji termin koji obuhvaća i može zamijeniti sve druge nazive za kratke prozne forme (Visinko, 2005, prema Težak, 1991).

Književni teoretičari jednoglasno su prihvatili priču kao kompleksno jezično oblikovani događaj. Ona ima jasno definirani početak, razvoj, kraj i ključne događaje koji često predstavljaju prijelomne točke. Percipira se kao osnovna struktura pripovjednih oblika,

koristeći jezik kao alat za organiziranje, interpretaciju i pronalaženje reda, smisla i zakonitosti unutar događaja. Iako postoji opća okvirna struktura priče koja uključuje početak, sredinu i kraj, put kojim se ta struktura postiže varira ovisno o autoru, stilu i namjeri pripovjedača (Težak, 1991). Priča često prelazi granice uobičajenih atributa stvarnosti nudeći različite perspektive i otkrivanje stvarnog konteksta na alternativan način. U tom kontekstu, ona nije samo odražavanje vanjske stvarnosti, već može prikazivati i nestvarne, čudesne svjetove. Osim toga, priča ima sposobnost da se izrazi kroz unutarnju stvarnost koja proizlazi iz širokog spektra emocionalnih, intelektualnih i duhovnih faktora, nadograđujući tako svoju slojevitost i značenje (Crnković, 1987). Unatoč tome što priča odstupa od konvencionalno shvaćene pojavne stvarnosti, ona se kreće unutar granica ne povređujući je. Naprotiv, često iskrivljujući i nadomještajući pojavnu stvarnost izmišljenom stvarnošću, priča uspijeva dublje tumačiti i interpretirati pravu stvarnost nego realistički prikazi. Kao što umjetnička slika ne odražava vjerno model, ali ipak prenosi dublje značenje, priča može doseći isti učinak svojom izmišljenom stvarnošću (Crnković i Težak, 2002). Pojam priče također se može shvatiti kao kategorija koja istražuje složeni odnos između mašte i stvarnosti. Priča se percipira kao suprotnost istini, izmišljena, nezbiljska i iracionalna tvorevina mašte koja se izražava kroz fikciju. Istovremeno, priča odražava unutarnju stvarnost koja može biti dublja i složenija od same vanjske stvarnosti, otvarajući put ka dubljem razumijevanju ljudskih iskustava i univerzalnih istina. Logika priče nije istovjetna s logikom stvarnosti, budući da postoji stvarnost priče koja se razlikuje od vanjskog svijeta (Težak, 1991). Ovaj složeni odnos između mašte i stvarnosti naglašava raznolikost priče kao umjetničkog i kreativnog izraza te njezinu sposobnost da zaroni u najdublje slojeve ljudske zbilje.

Dječje shvaćanje svijeta bitno se razlikuje od perspektive odraslih. Djeca, lišena dovoljnog iskustva i jasnog razumijevanja prirodnih zakonitosti, promatraju svijet s vlastitog ograničenog stajališta, fascinirajući se veličanstvenim, ali istovremeno strašnim nepoznatim svijetom. Nisu svjesna pojma vremena, prostora, uzročnosti ili dijeljenja na sadašnjost, prošlost i budućnost. Koncepti kao što su daljina i blizina, granice veličine ili razlike između vidljivog i nevidljivog ostaju im nepoznati, kao i zakoni prirode i granice ljudskih mogućnosti. Djeca prihvaćaju pojavu čudnog ili fantastičnog bez suvišnih pitanja, s radošću ili strahom, prihvaćajući prisustvo likova i događaja koji se u stvarnosti ne događaju: divova, patuljaka, vila, moćnih vještica i čuda poput trenutačnog svladavanja velikih daljina ili lako stjecanje željenih predmeta. Iz tog razloga, priče imaju posebno značenje za djecu, jer im omogućuju da uđu u svijet mašte i fantastike na način koji je njima

blizak i razumljiv. Može se reći da je djetinjstvo više „djetinjstvo” što je bogatije pričama, a priča postaje još više priča što je više povezana s djetinjstvom (Crnković i Težak, 2002). Zbog toga su priče neizostavni dio dječje književnosti. Možemo zaključiti da se osnovna razlika između priča za odrasle i dječjih priča očituje u njihovim strukturama. Dok u dječjim pričama radnja uvijek proizlazi iz nekog događaja, a uključuje više likova, piščeva pažnja usmjerena je na jednog ili dva glavna lika, obično djecu. Dublja karakterizacija likova često nije naglašena, a opis ambijenta je minimalan. Ono što je ključno u dječjim pričama jest akcija, koja je često podređena fabuli (Težak, 1991).

2.1. Povijest dječje priče

Priča prati čovjeka od trenutka kada je prvi put mogao izražavati svoje misli riječima, oblikujući svoje doživljavanje, spoznaje, strahove, želje i nadanja, pa sve do najnaprednijih faza, kada na temelju svojih otkrića u mašti razvija nove, dosad nedostižne mogućnosti. Narodna priča je prisutna od davnina, ali njezino tiskanje u posebnim knjigama za djecu nije tako staro. Francuski pisac Charles Perrault bio je prvi koji je objavio zbirku narodnih priča namijenjenu djeci. *Priče moje majke guske* ili *Pripovijesti i priče iz davnih vremena s poukama* zbirke su priča koje je objavio 1697. godine. Braća Grimm manje su mijenjali narodne priče, ali su ih prilagođavali prema različitim varijantama i stilovima. Objavili su velik broj narodnih priča, posebno bajki i novela. 1812. godine izdali su prvu knjigu pod naslovom *Priče za djecu i dom*. Može se reći da je pravi procvat dječje priče započeo početkom 19. stoljeća kada su narodne bajke prilagođavane djeci i kada se postupno počela razvijati umjetnička priča. Veliki preokret u razvoju pripovijedanja ostvario je „kralj priča”, danski književnik Hans Christian Andersen. Njegova prva zbirka priča objavljena je 1835. godine. Andersenove priče variraju u stilu i tematici: neke su interpretacije narodnih priča s dodanim osobnim elementima, dok su druge potpuno originalne priče s elementima i motivima inspiriranim narodnom pričom. No, Andersen je išao korak dalje. Stvarao je priče koje su potpuno originalne, nevezane i potpuno drugačije od narodne bajke, te se koristio tehnikom personifikacije stvari, biljaka i životinja. U svoje pripovijetke često je uključivao i svoje osobne doživljaje te poetičko gledanje svijeta. Andersen je čak istraživao i područje fantastične priče. Njegove priče postale su dio svjetske književnosti, prepoznatljive i voljene diljem svijeta. Čak i prije nego što su Andersenove priče iscrpile sve mogućnosti, engleski pisac Lewis Carroll je 1865. godine dao novi značajan doprinos pričama objavivši slavnu

Alicu u Zemlji čudesa, koja predstavlja nonsensni pristup fantastičnoj priči. S Carrollom se priča potpuno odvojila od narodnih predaja, te se približila dječjem doživljaju i otvorila nove perspektive fantastičnog, koje se u svakoj priči posebno razvija na osnovi stvarnosti. U samo pola stoljeća, od Grimma do Carrola, priča je prošla izuzetno dug put, pokazujući svoju raznolikost i bogatstvo. Nakon Carrola, nije se dogodilo ništa revolucionarno u razvoju priče. Pojavili su se brojni poznati autori, neki čak i veći od Carrola prema mišljenju publike, ali svi su izgradili svoj jedinstveni stil priče koji je na neki način imao korijene u radovima Grimma, Andersena ili Carrola (Crnković, 1987).

Prvi koraci dječje priče u Hrvatskoj vezani su za drugu polovicu 19. stoljeća, iako su postojali i pokušaji stvaranja tekstova namijenjenih djeci i prije toga razdoblja (Težak, 1991). Milan Crnković je, analizirajući najpoznatije dječje časopise poput *Bosiljka*, *Smilja* i *Bršljana*, kao i objavljene zbirke, utvrdio intenzivan razvoj dječje priče do kraja 19. stoljeća. Priče su uglavnom bile narodnog ili prerađenog narodnog podrijetla, kao i moralističke pripovijetke. Crnkovićevo povijesno istraživanje časopisa i zbirki pruža sustavan pregled autora i njihovih djela koji su oblikovali hrvatsku dječju književnost tog vremena, uključujući i priče. Veliki utjecaj na hrvatsku dječju književnost imali su posebno Hans Christian Andersen, Johann G. Herder, F. A. Krummacker, te Franz Hoffmann i Christoph Schmid. Prije pojave *Priča iz davnine* Ivane Brlić-Mažuranić, priče su često bile konvencionalne kompilacije, općenite naracije bez dubokog proživljavanja. Ipak, neki hrvatski autori su se istaknuli svojom posebnosti, crpeći inspiraciju iz izvorišta dobre narodne priče te djela poput Andersena, Kiplinga i Tolstoja. Posebno su se istaknuli autori poput Đure Turića, Jelice Belović-Bernadzikowske i Antonije Kassowitz-Cvijić, koji su pridonijeli boljoj kvaliteti priča, posebno u kasnijim godištim časopisa *Smilje*. Iako su ovi autori pronašli autentični ton dječje književnosti, nisu bili svjesni vrijednosti svog otkrića te ga kako ističe Crnković, nisu iskoristili na najbolji način (Visinko, 2005). Prve kvalitetne priče hrvatske dječje književnosti počinju se pojavljivati početkom dvadesetog stoljeća (Težak, 1991). Đuro Turić je svojim značajnim doprinosom obogatio hrvatsku dječju književnost prije *Priča iz davnine*, dok su Jelica Belović-Bernadzikowska i Antonija Kassowitz-Cvijić svojim proznim radovima preteče Jagode Truhelke. Jelica Belović-Bernadzikowska se isticala kvalitetnim jezikom i osobnim pristupom priči, te je Crnković izrazio žaljenje što nije razvila vlastitu priču na temelju narodnih motiva. Utvrđeno je da su Jagoda Truhelka, Ivana Brlić-Mažuranić i Vladimir Nator postavili temelje hrvatske dječje priče do Drugog svjetskog rata. Nakon toga su, uz Josipa Pavičića, nastavili s pričom u realističkom stilu između dva svjetska rata i nakon oslobođenja.

Posebno je poznato razdoblje angažirane priče, koje je bilo izuzetno važno pedesetih i šezdesetih godina 20. stoljeća (Visinko, 2005).

Dok je angažirana priča još uvijek prisutna, postupno se rađaju priče koje se razlikuju po temi i strukturi. Pojavljuju se priče temeljene na sjećanjima na djetinjstvo, zatim animalističke priče, osobito u radu Vlatka Šarića. Dragutin Horkić je prepoznatljiv po pričama koje kombiniraju književnu umjetnost i dokumentarni, novinarski stil. Slavko Kolar izvrsno razvija fabulu u svojim pričama za djecu. Marija Barbarić-Fanuko se kasnije pojavljuje s izrazito lirskim pričama, koje su kratke poetske priče ili poetske mini priče. Kod mnogih autora, fokus priča je na kompleksnom oblikovanju likova u različitim životnim situacijama. U devedesetim godinama dvadesetog stoljeća, hrvatska dječja priča se prilagođava novim vremenima unutar određenih tematskih okvira. Osim suvremenog života u obitelji i društvu, naglasak je na temama vezanim uz Domovinski rat i religiozne motive (Visinko, 2005). Dok su romani reprezentativniji u tematici Domovinskog rata (Visinko, 2005, prema Težak, 1997), hrvatska dječja priča doživljava značajan razvoj u religioznom sadržaju. Na temelju analize triju časopisa za djecu i mladež u Republici Hrvatskoj, Visinko je primijetila da je dječja priča neizostavan dio njihovog sadržaja. Primijetila je pojavu brojnih autora, među kojima su i priznati dječji književnici, ali i novi, manje poznati ili gotovo nepoznati pisci. U proteklih deset godina, Sanja Pilić se svojom produktivnošću izdvaja među mladim autorima dječjih priča, kako je primijetila Visinko (Visinko, 2005).

Dubravka Težak primjećuje promjenu u funkciji današnje priče koja više nije samo poučno štivo, već se pokušava uzdići do razine umjetničkog izraza. Današnja priča ima za cilj obrazovati i obogatiti na drugačiji način, uglavnom kroz estetiku svog izraza. Umjesto naglašavanja etičkih normi, svrha priče je obogatiti kompletno biće. Razvoj dječje psihologije otkriva autonomni svijet djece koji se razlikuje od svijeta odraslih i pruža beskonačan izvor maštanja. Zbog toga autori odlučuju napustiti ustaljene obrasce i tražiti nove motive i izraze. Ideal postaje stvaranje priča koje su što dalje od šablona, koje iznenađuju i donose neočekivanost. Razvoj priče na razini tema i strukture prati promjene u leksiku, od korištenja arhaizama i formalnog književnog izražavanja u starijim pričama do uključivanja žargona, đaćkog slenga i kovanica u suvremenim pričama. Poezija utječe na prozu kroz igru s riječima, što doprinosi dinamičnosti, fleksibilnosti i duhovitosti jezika. U suvremenim se pričama sve više osjeća utjecaj filma, posebno u sadržaju i brzini promjene scena. Tematski krug se širi, a sve manje tema se smatra nedostupnima djeci. Pripovjedači modernih priča često zamjenjuju općedruštvene teme individualnim ili dječjim problemima,

postavljajući svoje likove u svakodnevne situacije radi razrješavanja univerzalnih, vječnih problema. U suvremenim pričama naglašavaju se humane poruke koje osvještavaju izazove tehnološkog napretka i mehanizacije te kako ono utječe na dječju psihu. Čudesna narodna bajka ustupa mjesto modernoj fantastičnoj priči u kojoj se stvarni svijet isprepliće s izmišljenim. Dakle, ključne promjene u suvremenoj hrvatskoj dječjoj priči manifestiraju se u narušavanju tradicionalnih oblika i struktura, u povezivanju i kombiniranju različitih vrsta, te u smanjenju naglašene fabulativnosti. Istovremeno, ove karakteristike sve više smanjuju razliku između dječje priče i priče za odrasle (Težak, 1991).

2.2. Podjela dječje priče

Polje dječje priče je izuzetno široko. Iako su narodne bajke originalno namijenjene svim dobnim skupinama, mnoge od njih su postale popularne i prihvaćene kao prikladno štivo za djecu. Umjetnička dječja priča proizašla je iz narodne, a najpoznatiji autori dječjih priča, poput Perraulta, Grimma i drugih, stvorili su klasike ove vrste. Definiranje pojma priče u dječjoj književnosti često nailazi na izazove u terminologiji i određivanju polja i različitih podvrsta. Kao što je Crnković primijetio, proces odabira i razlikovanja naziva za različite vrste priča može biti poput lutanja kroz začaranu šumu. Neki teoretičari smatraju da tradicionalne podjele nisu adekvatne jer književna djela često imaju složenu strukturu i višestruke slojeve značenja, te se stoga ne mogu jednostavno svrstati u kategorije. S druge strane, neki zagovaraju korištenje podjela kao korisnog alata za identifikaciju i klasifikaciju književnih djela, pod uvjetom da su te podjele jasno definirane i ne pokazuju prevelike pretenzije (Crnković, 1987). Različiti kriteriji koji se koriste za klasifikaciju književnih vrsta često variraju i teoretičari često nisu dosljedni u primjeni istih razlikovnih kategorija (Težak, 1991).

Dubravka Težak klasificira dječju priču u tri osnovne podvrste: bajku, fantastičnu priču i pripovijetku. Bajke obuhvaćaju usmene i pisane forme, uključujući i one napisane „na narodnu”, koje često imaju parodijski pristup u odnosu na usmeni predložak. Fantastična priča se prepoznaje po irealnom svijetu, često proizašlom iz snova ili podsvjesnih procesa, s neobičnim likovima i dječjim likovima, nelogičnim odnosima i elementima nonsensa, čime se znatno odvaja od klasične strukture bajke. Pripovijetka, s druge strane, naglašava svoju realnu motivaciju u pripovijedanju. Ove tri stilske kategorije su osnovni okviri u

hrvatskoj dječjoj priči, pri čemu jedan proizlazi iz usmene tradicije, drugi ističe individualne stilističke elemente, dok treći predstavlja dječje likove u stvarnim situacijama, često s autobiografskim elementima. U suvremenoj dječjoj književnosti primjećuje se sve veće miješanje ovih stilskih koncepata, što ukazuje na to da je pojam dječje priče izuzetno širok i obuhvaća različite pristupe i teme. Stoga, definiranje čvrstih klasifikacija postaje izazovno zbog raznolikosti i fluidnosti ove književne podvrste (Hranjec, 2006).

U svom djelu *Sto lica priče*, Milan Crnković istražuje različite aspekte klasifikacije priča. Prvo se dijeli po postanku, gdje priča može biti narodna ili umjetnička. Zatim se može podijeliti po tipu čudesnoga kada su u priči zastupljeni mitološki likovi, borba prirodnih sila ili kada se preuveličava postojeće te se tada priča dijeli na mitološku, alegorijsku, hiperboličku, fantastičnu i nadrealističku priču. Nadalje, analizira se raznovrsnost priča prema njihovom efektu, namjeni i podtekstu, uključujući simboličke, filozofske, humorističke, poučne, moralističke priče, priče kao igra i basne. Tradicija također igra važnu ulogu, gdje se razmatraju klasične, starinske i moderne priče. Zatim se ističu različite vrste igre u pričama, poput kumulativnih i nonsensnih priča. Priča se može dijeliti i po junacima u odnosu na djecu gdje mogu biti djeca kao junaci ili junaci koji nisu djeca gdje su moguće transformacije u kojima se junaci koji nisu djeca mogu ponašati na dječji način. Najraznovrsnija podjela je prema junacima koja uključuje njihovu pripadnost različitim svjetovima, bilo da su to ljudi, životinje ili biljke, kao i druge kategorije unutar društva ili mitološkog konteksta. Primjeri takvih priča uključuju one o vilenjacima, patuljcima, divovima, vješticama, herojima, ili čak priče o postanku imena planina, rijeka i drugih prirodnih obilježja. Također, postoji razlika u završecima priča, bilo da su sretni, nesretni ili oni u kojima se ne odlučuje o biti ili ne biti, sreći ili nesreći. Nadalje, priče se mogu razlikovati i prema prisutnosti igre riječima, gdje neke priče naglašavaju tu igru, dok druge nemaju takav naglasak. Ova podjela je korisna u suvremenom proučavanju priča, posebno kada je igra riječima ključna za njihovu interpretaciju (Crnković, 1987).

2.3. Obilježja dječje priče

Dječja priča ima mnogo važnih sastavnica koje ju čine zanimljivom i djeci privlačnom. Kako ističe Hranjec (2009), njezini su ključni elementi: narativna struktura, likovi, tematika, stil pripovijedanja, ilustracije, interaktivnost, humor i vizualna privlačnost, te pristupačnost.

Jedna od ključnih karakteristika dječjih priča je fabula, odnosno zaplet priče. (Visinko, 2005) Narativna struktura obuhvaća osnovnu organizaciju priče - početak, sredinu i kraj. Često se prati klasična linearna struktura koja uključuje uvod, razvoj radnje, vrhunac i rasplet, kako je istaknuto u radu autorice Grdešić (2015). Takva struktura omogućuje djeci da se emocionalno povežu s tijekom priče i da je lakše prate. Iako dječje priče obično ne zahtijevaju složenu radnju ili kompleksne odnose među likovima, neke priče, poput bajki i fantastičnih priča, mogu sadržavati složenost i zamršenost. Ipak, i takve priče često su prihvaćene i voljene među djecom (Visinko, 2005). Djeca ne razmišljaju o tome koliko priča odgovara standardima dječje književnosti; oni jednostavno žele čitati privlačnu i zanimljivu priču. Dakle, fabula u dječjoj priči se ne mora mjeriti standardima očekivanim u odraslim djelima. Umjesto toga, gradnja fabule u dječjim pričama oblikuje se prema potrebama i interesima ciljane publike – djeci (Hranjec, 2006).

U *Poetici*, Aristotel naglašava važnost radnje u priči, stavljajući likove na drugo mjesto po važnosti. Međutim, Henry James tvrdi da su događaji i likovi nerazdvojivi te da jedno proizlazi iz drugog. Ova povezanost je posebno istaknuta u dječjoj književnosti, gdje događaji ne bi bili mogući bez dobro definiranih likova (Hranjec, 2006). Dječje priče obično uključuju više likova, ali fokusiraju se na jedan do dva lika, često djecu, iako se njihova unutarnja složenost rijetko produbljuje (Visinko, 2005). Likovi su u dječjim pričama od velike važnosti jer omogućuju djeci da se emocionalno povežu s pričom i pronađu sebe u njoj. Likovi koje se koriste često su bliski dobi djece i dječjem svijetu te se suočavaju s problemima i avanturama s kojima se djeca mogu povezati i poistovjetiti. Likovi u dječjim pričama obično imaju različite kvalitete i osobnosti koje se očituju kroz njihove postupke i ponašanje. Takva karakterizacija likova doprinosi tome da djeca sebe prepoznaju u likovima, uče iz njihovih iskustva i razvijaju razumijevanje i empatiju prema sebi i drugima (Cilar, 2015). U dječjoj priči prevladavaju likovi iz stvarnog života, ali se često susrećemo i s fantastičnim likovima. Likovi se obično predstavljaju kroz djelovanje i igru, a karakterizacija može biti preuveličana radi postizanja humora ili naglašavanja razlika između dobra i zla (Hranjec, 2006). U dječjim pričama, osim djece, često se pojavljuju i životinje, biljke, fantastična bića te predmeti koji dobivaju osobnost i postaju živi (Visinko, 2005). Dječja priča također sadrži likove odraslih, ali njihova uloga često određuje kvalitetu priče. Ako odrasli dominiraju nad djecom, priča se teško može smatrati kvalitetnom dječjom književnošću. Dječji likovi trebaju biti u središtu priče i razvijati se tijekom fabule, dok likovi odraslih često imaju savjetodavnu ili poticajnu ulogu (Hranjec, 2006).

Glavna ideja koja se prenosi kroz priču naziva se tematikom priče. Univerzalne teme dječjih priča su prijateljstvo, hrabrost, ljubav, razne avanture, samopouzdanje i prihvaćanje različitosti. Tema daje djetetu priliku da promišlja o važnim životnim vrijednostima i moralnim dilemama te razvija vlastiti sustav vrijednosti (Cilar, 2015). Dječja priča može izazvati emocionalnu vezu s čitateljem. Djeca se mogu povezati s pričom kroz likove, situacije i teme (Hameršak i Zima, 2015).

Dubravka Težak ističe ključnu važnost prilagođenog stila i jezika pisanja i motiva koji su bliski djetetu kao bitno obilježje dječje priče (Visinko, 2005). U dječjim pričama, naglasak je na jednostavnom i razumljivom jeziku, prilagođenom dobi čitatelja, što uključuje upotrebu kratkih rečenica, ponavljanje ključnih riječi te jasne opise (Krajačić, 1945). Autori dječje književnosti moraju zadovoljiti određene kriterije kako bi osigurali da je njihovo izražavanje i sadržaj razumljiv djeci. Nadalje, pisci su dužni prenositi pouke i obrazovne poruke kroz prikladan jezični stil koji je pristupačan dječjoj dobi, uzimajući u obzir jezične prepreke uzrokovane ograničenim jezičnim znanjem i sposobnostima djece (Solar, 1976). Razumijevanje dječje psihologije je ključno, a autor dječje književnosti mora biti u stanju empatično se povezati s dječjim iskustvima. Dakle, pisanje za djecu često uključuje autobiografske elemente jer osobno iskustvo djetinjstva omogućuje piscima da se približe dječjoj publici na emocionalnoj razini (Hranjec, 2006). Osim toga, dječja književnost često uključuje elemente fantazije i mašte kako bi potaknula dječju kreativnost i maštovitost. Humor je još jedan važan element u dječjim pričama, često se oslanja na neočekivane situacije, neobične događaje ili smiješne prikaze likova, što dodatno angažira djecu i motivira ih na daljnje čitanje (Cilar, 2015).

Ilustracije, boje i slike, često se koriste u dječjim pričama kako bi dublje angažirale svoju ciljanu publiku - djecu. Prema autoru Dubravku Horvatiću (1972), slikovnice su posebno privlačne mlađoj djeci zbog sposobnosti integracije teksta i ilustracija koje zajedno stvaraju snažno vizualno iskustvo. Ova simbioza teksta i vizualnih elemenata ne samo da privlači pažnju djece, već im također pomaže da bolje razumiju priču i teme koje se obrađuju (Šišnović, 2011).

Kroz ovu sinergiju, djeca se potiču na aktivno sudjelovanje u čitanju, postavljanje pitanja i izražavanje svojih osjećaja. Osim toga, dječje priče često potiču interaktivnost kroz različite tehnike poput ponavljanja ključnih fraza, postavljanja zagonetki ili poticanja mašte. Ove metode potiču dječju kreativnost i razvoj kognitivnih vještina. Narativna struktura priča potiče djecu da se emocionalno povežu s likovima i situacijama te da razvijaju empatiju i

razumijevanje za druge. Kroz uključivanje u avanture glavnih likova, djeca se potiču na promišljanje o odlukama i izazovima koje likovi prolaze. Ova interaktivnost ne samo da potiče maštu, već i razvija razumijevanje kompleksnih situacija i emocionalne inteligencije kod djece (Hameršak i Zima, 2015).

3. O AUTORICI SANJI PILIĆ

Sanja Pilić istaknuta je hrvatska spisateljica koja je svojim djelima osvojila srca brojnih čitatelja diljem svijeta. Rođena je 16. svibnja 1954. godine u Splitu, a danas živi i radi u Zagrebu. Još od rane dobi pokazivala je izražen interes za književnost i umjetnost općenito. Odrastajući u obitelji gdje su knjige imale posebno mjesto, Sanja Pilić je već u djetinjstvu razvila ljubav prema čitanju i pisanju. Mnogi čitatelji prepoznaju sebe u njezinim likovima i situacijama, što je jedan od razloga njezine velike popularnosti. U hrvatskoj dječjoj književnosti, Sanja Pilić je primjer „usmjerenog ludizma”. Stjepan Hranjec ističe da su njezini tekstovi namijenjeni djeci prepoznatljivi po igri jezika, otkvačenosti i duhovitom preokretanju uobičajenog pogleda na svijet. Ona je u suvremenoj dječjoj književnosti stvorila novu vrstu proze koja je igriva, opuštena, kreativna i nedisciplinirana. Hranjec također naglašava da je Sanja Pilić, zajedno s autorima poput Zorana Pongrašića, Ane Đokić-Pongrašić, Silvije Šesto i drugih, predstavnik nove struje dječje proze u suvremenoj hrvatskoj književnosti. Hranjec ističe da se radi o stvaranju nove poetike, što prvo uključuje otvaranje svih tema koje se tiču mladih ljudi. Zatim, to obuhvaća težnju ka raznolikim, igračkim i pomalo nekonvencionalnim strukturama, te razbijanje klasičnih kompozicija na uvode, poglavlja i slično. Posebno se ističe novost u stilu kojim autori pristupaju čitatelju, na način koji je afirmativan (Gazibara, 2009, prema Hranjec 2006). Prvi roman Sanje Pilić, *O mamama sve najbolje*, objavljen je 1990. godine u biblioteci *Vjeverica*, a iste je godine nagrađen nagradom „Grigor Vitez”. U detaljnoj analizi povijesti hrvatskog dječjeg romana, Stjepan Hranjec opisuje ovo djelo kao pravi eksperiment - kako u fabuli, tako i u predstavljanju likova. Izražava se kroz pomno ležerni i neobavezni stil, obilježen žanrovskim geminacijama i unutrašnjim monolozima koji se ističu grafički oblikovanim sintagmama (Car-Miheć i Staničić 2003, prema Hranjec, 1998). Sanja Pilić često obraća svoju pažnju starijoj dječjoj publici i istražuje područje tinejdžerske literature. U svojim djelima eksperimentira sa strukturom romana namijenjenih djeci. Njezina djela su uključena u nastavni plan i program osnovne škole, gdje se pojavljuju na popisu lektire za različite uzraste: *Nemam vremena*, *E baš mi nije žao* i *Hoću i ja* za treći razred; *Mrvice iz dnevnog boravka* za peti razred; te *O mamama sve najbolje* ili *Sasvim sam popubertetio* za osmi razred. To jasno ukazuje na njezin značaj u suvremenoj hrvatskoj dječjoj književnosti (Gazibara, 2009). U svojim knjigama za djecu, Sanja Pilić hrabro iznosi svoj unutarnji dječji duh koji je kako kaže „zarobljen” u odraslome tijelu, dok u knjigama za mlade otvoreno

obrađuje probleme koji se javljaju tijekom puberteta. Nadalje, prema riječima Dragice Dragun, u svojim romanima Sanja Pilić dosljedno naglašava vrijednosti prema kojima bi trebali težiti, a te vrijednosti uglavnom proizlaze iz osnovnog ideala ljubavi (Dragun, 2011). Pored svoje uloge kao pjesnikinje i spisateljice za djecu, Sanja Pilić također sudjeluje kao članica nekoliko odbora posvećenih dječjem stvaralaštvu. Dobitnica je mnogih cijenjenih književnih nagrada i priznanja, a neka od njezinih djela prenamijenjena su i za glumu. Njezine knjige za najmlađe čitatelje ističu se po jedinstvenom spoju mašte, humora i poučnih poruka. Kroz svoje priče, Sanja Pilić uspijeva dotaknuti teme poput prijateljstva, odrastanja, suočavanja sa strahovima te važnosti samopouzdanja i prihvaćanja različitosti. Jedno od njezinih najpoznatijih djela za djecu je serijal priča o Maši, simpatičnoj djevojčici koja prolazi kroz različite avanture i životne situacije. Priče o Maši osvajaju djecu svojom toplinom, duhovitošću i univerzalnošću tema koje obrađuju. Kroz lik Maše, Sanja Pilić uspijeva prenijeti važne životne lekcije na način koji je pristupačan i zanimljiv najmlađima. Ove priče o djevojčici koja istražuje svijet oko sebe, susreće se s različitim likovima i rješava probleme, inspiriraju djecu da sanjaju, istražuju i vjeruju u sebe. Kroz svoja djela za djecu, Sanja Pilić pokazuje svoju sposobnost da se prilagodi ciljanoj publici i stvori priče koje su istovremeno poučne i zabavne. Njezino stvaralaštvo za djecu doprinosi razvoju dječje mašte, empatije i kreativnog razmišljanja. Osim toga, njezine knjige za djecu često potiču na važne razgovore između roditelja i djece o različitim temama, čime postaju ne samo zabavna literatura, već i alat za obiteljsku interakciju i učenje. Kroz svoje pisanje, Sanja Pilić ne samo da zabavlja i osvaja čitatelje, već i potiče na razmišljanje o važnim životnim temama. Pilić je primila brojne nagrade za svoje stvaralaštvo, uključujući drugu nagradu Večernjeg lista za kratku priču 1981. godine, drugu nagradu „Grigor Vitez” za knjigu *O mama sve najbolje* (1990), nagradu Ivana Brlić-Mažuranić za knjigu *Mrvice iz dnevnog boravka* (1995), nagradu za knjigu *Zafrkancije, zezancije, smijancije i ludancije* (2001) i nagradu „Grigor Vitez” za knjigu *Sasvim sam popubertetio* (2002). Iako je njezino stvaralaštvo raznoliko, jedinstvena nit koja prolazi kroz sve njene tekstove je duboka empatija prema likovima i njihovim životnim pričama. Sanja Pilić uspijeva uhvatiti nijanse ljudskih emocija i prikazati ih na način koji dodiruje srca čitatelja. Uz književno stvaralaštvo, Pilić je također angažirana u edukaciji i promicanju čitanja među mladima. Putem različitih radionica i predavanja, potiče mlade ljude da razvijaju ljubav prema knjigama i kreativnom pisanju. Svojim radom, Sanja Pilić ostavlja neizbrisiv trag u hrvatskoj dječjoj književnosti.

4. ANALIZA DJEČJIH PRIČA SANJE PILIĆ

U ovom će se poglavlju analizirati značajni aspekti dječje priče u serijalu priča o Maši autorice Sanje Pilić. Naglasak će biti na različitim elementima priča u serijalu kako bi se dobio dublji uvid u njezinu strukturu, teme i utjecaj na mlade čitatelje. Istražit će se struktura priča u serijalu, analizirajući kako Sanja Pilić gradi narativ, razvija likove i završava svaku priču. Kroz proučavanje strukture, pokušat će se otkriti kako autorica održava pažnju dječjih čitatelja i stvara emocionalnu povezanost s likovima. Zatim će se analizirati likove, posebno glavni lik Maše, istražujući njihove osobine, motive i razvoj tijekom priča. Ova analiza omogućit će bolje razumijevanje dinamike likova i načina na koji se oni odnose na teme i poruke koje autorica želi prenijeti. Također će se istražiti teme koje se provlače kroz priče, poput prijateljstva, hrabrosti, prihvaćanja različitosti i odrastanja. Analizom tema će se pokušati otkriti koje su ključne poruke i pouke koje Sanja Pilić želi prenijeti mladim čitateljima kroz svoje priče. Osvrnut će se i na jezični stil u pričama, istražujući upotrebu jezika, dijaloga i opisa. Ova analiza pridonijet će razumijevanju kako autorica koristi jezik kako bi privukla dječju pažnju i stvorila živopisne svjetove i likove. U sklopu analize priča obuhvatit će se i ilustracije, s ciljem uviđanja njihove uloge u pričama o Maši. Posebna pažnja bit će posvećena načinu na koji ilustracije doprinose narativu, kako vizualno obogaćuju tekst, te na koji način utječu na doživljaj i razumijevanje priče. Kroz analizu pet priča iz serijala, uključujući priče: *Maša i putovanje* (2021), *Maša i ljeto* (2016), *Maša i nova učenica* (2011), *Maša i mobitel* (2023) te *Maša i selo* (2017), istražiti će se njihovi stilski elementi, razvoj likova te poruke koje prenose mladim čitateljima.

4.1. *Maša i putovanje*

4.1.1. Struktura priče

Priča *Maša i putovanje* slijedi tradicionalnu strukturu dječje priče s jasnim uvodom, razvojem radnje, vrhuncem i zaključkom. U početnoj fazi se opisuje lik Maše i njezina okolina. Doznajemo kako Maša voli putovati te saznaje da ide na put u Pariz s tetom Hanom. U razvoju radnje se Maša sprema za put i putuje avionom u Pariz. U središnjem dijelu, prolazi kroz niz avantura, suočava se s različitim iskušenjima i otkriva nove kulture i spoznaje. Kroz niz događaja tijekom putovanja, Maša prolazi kroz emocionalno i fizičko

sazrijevanje. U zaključku se vraća kući, oduševljena doživljajima s putovanja i spoznajom kako:

„Putovanja čine čuda, ali povratak je prava, prava radost! U svoj grad, u svoju ulicu, u svoju sobu... Ili kako kaže stara poslovice: Svuda je lijepo, ali kod kuće je najljepše!” (Pilić, 2021:37)

Osim osnovne strukture, djelo sadrži i brojne simboličke elemente i motive koji dodatno obogaćuju njegovu strukturu. Putovanje Maše postaje metafora za unutarnje putovanje prema samospoznaji i otkrivanju vlastite snage i hrabrosti.

4.1.2. Likovi u priči

U ovoj se priči spominje nekoliko likova: Maša, teta Hana, Mašin brat Luka, Mašini roditelji, pas Floki i nekoliko prolaznika. Maša je, kao glavni lik, okarakterizirana kroz svoja djela i riječi. Ona ide u drugi razred i voli putovati, sanjariti i apsolutno sve što se povezuje s putovanjima – kupovanje suvenira, let avionom, vođenje putničkog dnevnika, razgledavanje novih gradova. Predstavljena je kao vesela djevojčica puna znatiželje i kao djevojčica koju sve zanima. Maša je izrazila da želi postati stjuardesa kada odraste na što joj teta i tata nisu ništa rekli jer su znali da će se do slijetanja mišljenje o zanimanjima promijeniti još nekoliko puta. Iz njezine perspektive priče, čitatelji doživljavaju avanturu putovanja, ali i uče zajedno s Mašom o nesvakidašnjim pojavama i izrazima:

„Prvo se moramo čekirati - rekla je teta.

- Što znači čekirati - upitala je Maša.

- Prijaviti se za let, dobiti boarding pass, broj sjedala u avionu... Ostaviti kovčege službi koja će ih prenijeti u avion. ” (Pilić, 2021:13)

U ovoj priči se ne spominju često Mašini roditelji jer je teta Hana preuzela ulogu odrasle osobe koja se brine o Maši. Teta Hana je zbog zalaganja na poslu kao nagradu dobila put u Pariz za dvije osobe. Odlučila je povesti Mašu kako bi je upoznala s jednim od njezinih najljepših gradova. Ona voli umjetnost i povijest te odluči Maši pokazati različite muzeje i galerije. Prikazana je kao osoba koja ima odgovor na sve i zna se snaći u svakoj situaciji:

„Zašto ja ne mogu s vama? – ljutit je Luka. – Maša uvijek bolje prođe.

- Tebe ću voditi u London – odvrati teta.

- Tamo ima više nogometa, bit će ti zanimljivije – namigne mu.” (Pilić, 2021:6)

4.1.3. Pouka priče

U ovoj je priči nekoliko važnih pouka; važnost hrabrosti, prihvaćanje novih situacija i suočavanje s izazovima. Kroz Mašino putovanje, autorica istražuje kako djeca prevladavaju nove izazove i nesigurnosti te kako se osjećaju kad se suoče s nepoznatim situacijama. Pouke su namijenjene mlađoj djeci koja možda još nikada nisu putovala avionom ili se susrela s nesvakidašnjim prizorima poput policajaca po čitavom gradu koji su pazili da ne dođe do krađa:

„U gužvi moraš uvijek biti oprezna – upozoravala ju je teta. – Ako kaniš putovati, morat ćeš naučiti mnoga pravila kako bi sigurno i ugodno putovala svijetom.

- Da, vidim. Sve ima svoja pravila. Prije sam mislila da su dosadna, a sada shvaćam da nam pomažu...” (Pilić, 2021:25)

Osim što djeca kroz Mašino razmišljanje dolaze do zaključka zašto određena pravila postoje i zašto ih je dobro pridržavati ih se, Maša se na putovanju susreće i s raznim ljudima kojima pomaže i uči o poštovanju i prihvaćanju drugih ljudi s kojima se ne susreće svaki dan u svom gradu:

„Ovdje živi toliko različitih ljudi, različitih rasa – zaključila je Maša promatrajući indijsku djevojčicu koja se igrala u pješčaniku.

- Veliki gradovi imaju veliko srce, – nasmijala se teta – u njima ima mjesta za sve.

- Baš lijepo – rekla je Maša. Mala Indijka pogledala ju je. Maša joj je poslala pusu. Djevojčica se nasmiješila. ” (Pilić, 2021:33)

4.1.4. Jezik i stil

Jezik kojim se spisateljica koristi u priči *Maša i putovanje* jednostavan je i prilagođen djeci, ali istovremeno živopisan i pun detalja koji pomažu u stvaranju atmosfere putovanja. Dijalozi između likova autentični su i prirodni, što pomaže u stvaranju uvjerljivih likova i emocionalne povezanosti s čitateljima.

„Maša voli putovati. Maša voli sanjariti. Voli razgledavati časopise o dalekim putovanjima i zemljopisne karte. Skuplja magnetiće za hladnjak. Kupuje suvenire.” (Pilić, 2021:6)

4.1.5. Ilustracije

Mašino putovanje u Pariz, svojim je ilustracijama obogatio Niko Barun. Ilustracije u priči bitne su za mlađu djecu koja priču mogu pratiti u obliku slikovnice jer ilustracije prate pisani tekst.

Slika 1: Ilustracija Nika Baruna - *Maša i putovanje* (Pilić, 2021:25)

4.2. *Maša i ljeto*

4.2.1. Struktura priče

Priča *Maša i ljeto* započinje opisivanjem Maše koja se veseli dolasku ljeta i raznim aktivnostima koje planira raditi. Maša i njezin brat Luka se pakiraju da bi otputovali u Rovinj baki i djedu. Prvi puta putuju sami, ali na njih pazi vozač Karlo. Glavni dio priče

sastoji se od niza dogodovština koje su se dogodile Maši tijekom ljeta: odlazaka na more s prijateljima, izleta, sudjelovanja u raznim ljetnim aktivnostima i najinteresantnije od svih, zaljubljanje. Priča završava Mašininim prisjećanjem na sve lijepe trenutke koji su se dogodili toga ljeta.

4.2.2. Likovi u priči

Glavna junakinja priče, Maša, opisana je kao energična i znatiželjna djevojčica koja voli istraživati i uživati u svakom trenutku. Ona jako voli ljeto, obožava promatrati čamce i brodove i odlično pliva. Jako je nestrpljiva i nikad ne zna što bi prije – pozdravila prijatelje, okupala se ili pojela sladoled. Voli obavljati poslove u kojima se osjeća kao odrasla - otići do prodavaonice ili pekare i kupovati voće na tržnici. Želi brzo odrasti i ne voli kada ju odrasli moraju čuvati. Ponekad joj pobjegne ono što misli, a ne bi trebala reći naglas:

„Te mame su dosadne – kaže Maša. – Uvijek su nam za petama.

- Pravit ću se da nisam čula – kiselo se nasmiješi mama Ružica.

- Oprostite, izletjelo mi je.” (Pilić, 2016: 19)

Maši se sviđa svako zanimanje koje ugleda te je kroz ovu priču odlučila da će kada odraste raditi nekoliko različitih poslova - vozit će autobus, bit će slikarica i slastičarka. Maša od svake situacije napravi zabavnu avanturu. Tako je dok se vraćala kući počelo nevrjeme i ona je umjesto da se vrati kući odlučila uživati na kiši i gledati grmljavinu koja je prema njezinim riječima bila „pravi spektakl”. Iz njezine perspektive, čitatelji mogu doživjeti svakakve avanture i iskustva koje Maša proživljava tijekom ljeta. Uz Mašu se pojavljuju i drugi likovi poput njezinih prijatelja, članova obitelji i susjeda, koji doprinose raznolikosti i dinamici priče. Mašin stariji brat Luka, stalno misli na računalo i igrice dok Maša uživa u druženju i kupanju. On je stalno namrgođen i koristi svaki trenutak kako bi nekome prigovarao ili se žalio kako na moru nema interneta. Često se pravi važan što dovodi do stalnih sukoba između njega i Maše:

„A mene će dokrajčiti ovaj šeširić.

- Da, izgledaš glupo.

- Tko to kaže?

- Kao neka razmažena djevojčica. Princeza.

- Ah, pa rado bih bila princeza.
- Princeze su otmjene i trepću očima. I dosadne su, baš kao i bajke.
- A tvoje igrice su najdosadnije.” (Pilić, 2016: 22)

U priči se osim Luke pojavljuju još i Mašin djed Lujo i baka Rozita koja voli ugađati svojim unucima kuhajući im nezdravu hranu koju vole, iako bi im najradije skuhala maneštru. Od prijatelja se najviše spominje dječak Rene u kojeg se Maša zaljubila isto kao i Antonija, lijepa i pametna djevojčica koja se sviđa Luki. Tu su još i vozač Karlo, prodavači na tržnici, psi Floki i Frančesko, Čeh Jan i teta Nives, prijateljica Mašine mame koja živi u Balama i radi u galeriji.

4.2.3. Pouka priče

Priča *Maša i ljetovanje* obrađuje nekoliko tema, poput ljetnih radosti, prijateljstva, odnosa u obitelji i odrastanja. Opisujući Mašine avanture, autorica iznosi poruke o važnosti uživanja u trenucima s obitelji i prijateljima, otkrivanju ljepote prirode i razvijanju samopouzdanja i samostalnosti kod djece. U priči ima i puno poruka o važnosti poštovanja starijih osoba, o čemu Maša još uvijek uči:

„Jedino joj ide na živce šeširić koji joj je baka kupila. Jer sada mora s njim hodati po vani. I glumiti da joj se sviđa. A mrzi šeširiće. I voli baku. I što sad?” (Pilić, 2016: 20)

Luka je pravi primjer djeteta koji puno vremena provodi u kući za računalom. Na početku priče opisan je kao ljut i mrzovoljan jer je došao na more gdje nije imao računalo ni televiziju u sobi. Na kraju ljetovanja kada su mu došli roditelji i donijeli računalo, rekao je kako više nema vremena za igrice jer je upoznao mnogo prijatelja s kojima bi se radije igrao nego trošio vrijeme na računalu. U učenju o odgovornosti, Luka nije najbolji primjer, ali zato djeca mogu učiti na temelju njegovih grešaka. Luka se na moru nije mazao kremom sa zaštitnim faktorom jer je mislio da je to „ženskasto i glupo” pa je izgorio. Drugi je dan, kako ne bi dobio još veće opekotine, morao ostati kod kuće dok su svi njegovi prijatelji otišli na more. Na kraju priče, istaknuta je poruka koja govori o važnosti provođenja vremena s obitelji i prijateljima:

„Lijepo je da napokon možemo biti svi zajedno. Ljetovanje i odmor služe tome da se odmorimo i nikamo ne žurimo.” (Pilić, 2016: 44)

4.2.4. Jezik i stil

Priča *Maša i ljeto* pisana je jednostavnim jezikom, prilagođenim djeci predškolske dobi. Stil je opušten i pristupačan, s jasnim i slikovitim opisima koji potiču maštu i čine priču zanimljivom za mlade čitatelje. Sanja Pilić vješto koristi jezik koji je blizak dječjem svijetu, koristeći riječi i fraze koje su im poznate i lako razumljive:

„Škola je završila. Jupi! Super. Divno. Petica! Odličan! Živjelo izležavanje! Maša je vesela.” (Pilić, 2016: 6)

4.2.5. Ilustracije

Katarina Halužan zaslužna je za ilustriranje priče *Maša i ljeto*. Ilustracije se razlikuju od ilustracija u većini priča koje je ilustrirao Niko Barun. Njezine slike također pomno prate i dopunjuju tekst i tako pomažu djeci u boljem razumijevanju radnje i likova.

Slika 2: Ilustracija Katarine Halužan - *Maša i ljeto* (Pilić, 2016: 39)

4.3. *Maša i nova učenica*

4.3.1. **Struktura priče**

Priča *Maša i nova učenica* strukturirana je kao klasična priča s uvodom, razvojem radnje i zaključkom. Priča počinje opisom glavnih likova i njihovog postavljanja u radnju. Tu se upoznajemo s glavnim likom Mašom. Saznajemo osnovne informacije o školi i Mašinoj okolini. Saznajemo kako se u razredu pojavljuje nova učenica koja osim što mijenja dinamiku razreda, na početku nije prihvaćena. U glavnom dijelu priče dolazi se do problema – nova učenica je tužna jer je nitko u razredu nije prihvatio. Maša zatim smišlja plan kako da se s njom sprijatelji i olakša joj privikavanje na novi razred i okolinu. Vrhunac priče dolazi kada se Maša suprotstavlja Zoranu koji se loše odnosi prema novoj učenici i objašnjava mu kako to nije lijepo ponašanje. Na kraju su opisani događaji u kojima se Maša i nova učenica sve više druže, a novu učenicu zatim prihvaća cijeli razred.

4.3.2. **Likovi u priči**

Na početku priče upoznajemo glavnu junakinju Mašu, koja ima osam godina i ide u drugi razred. Ona voli sanjariti i čitati priče sa sretnim završetkom. Druželjubiva je, voli ljude i voli sklapati nova prijateljstva. Na prvi pogled, nova učenica Tajana, potpuna je suprotnost Maši. Saznajemo kako joj je teško uklopiti se u novu okolinu nakon što se s majkom, nakon očeve smrti, preselila iz Koprivnice u Zagreb.

„Tajana se nije baš snašla u novom razredu. Osim što je šutljiva, nespretna, tužna i neraspoložena, Tajana i puno jede. Debeljuca je. A i ne uči baš. Malo-pomalo, djeca su joj se počela rugati i izbjegavati je.” (Pilić, 2011: 13)

Tajani je bilo jako teško priviknuti se na novu okolinu, a kada joj je bilo teško, utjehu bi tražila u hrani. Hrana joj pridonosi najveću radost, posebno čokolada s lješnjacima. Izrazito joj je teško vidjeti sretne obitelji jer se tada sjeti tate i kako im je nekada bilo lijepo zajedno. Ima loše ocjene koje skriva od mame kako se ona ne bi brinula. Zoran, dječak iz razreda, je potpuna suprotnost Tajani. On je sin nogometnog trenera i živi u sretnoj i bogatoj obitelji. Zoran razmišlja samo o sebi, skijanju, tenisu i putovanjima. Čim je ugledao Tajanu, počeo joj se rugati govoreći joj razne uvrede. On u životu ima sve, ali to ne zna cijeniti i zato ne razumije kako je teško onima koji nemaju ništa. Saznajemo da je Maši žao što nova učenica nije prihvaćena i odlučuje smisliti plan kako da joj pomogne da se lakše uklopi te kako da njih

dvije nakon toga postaju najbolje prijateljice. U priči se spominje još mnogo likova kao što su učiteljica, Mašini roditelji, prijatelji i pas Floki.

4.3.3. Pouka priče

Priča *Maša i nova učenica* obrađuje teme koje su česte u današnjim odgojno-obrazovnim ustanovama gdje su djeca sklona vrijeđanju i međusobnom maltretiranju. Dio pouka namijenjen je djeci koja nisu prihvaćena od društva; opisuju kako je bitno nadvladati vlastite strahove i suočiti se s problemima. Drugi dio pouka namijenjen je djeci koja nemaju razumijevanja za druge te su sklona nasilju i maltretiranju. Neke od obrađenih tema u ovoj priči su prihvaćanje različitosti, suočavanja s promjenama, važnost prijatelja i podrške, kao i stjecanje samopouzdanja. Učiteljica je prilikom predstavljanja Tajane zamolila svu djecu da joj pomognu u svemu što joj bude trebalo kako bi se lakše naviknula na novu okolinu. Učitelji imaju veliku ulogu pri dolasku novog člana u razred. Njihova uloga je stvoriti pozitivnu i ugodnu atmosferu dobrodošlice u razredu, poticati integraciju novog učenika u zajednicu i organizirati aktivnosti koje pomažu da se djeca bolje upoznaju i surađuju. Također se naglašava hrabrost i zajedničko traženje rješenja. Maša je, uvidjevši kako je Tajana tužna u zadnjoj klupi, predložila da se klupe razmjesti i postave kružno kako nitko ne bi sjedio sam. Autorica likom Maše opisuje kako se nikada ne smijemo dati ismijavati i kako se moramo znati zauzeti za sebe i tražiti pomoć ukoliko je potrebna:

„Zašto mu dopuštaš da te vrijeđa? – upita Tajanu.

- Pa, jesam debela, u pravu je...

- Prvo, nisi debela, drugo, Zoran nije u pravu, treće, uopće ne razumijem zašto je tako ljutit na tebe...

- Ni ja...

- Ali morala bi se znati braniti. Barem mu odgovori.

-Što da mu odgovorim?

- Reci mu da je budala ili nešto slično. Tuži ga učiteljici. Otiđi ravnatelju..." (Pilić, 2011: 27-29)

Maša nam, suprotstavljajući se Zoranu, pokazuje kolika je snaga podrške i kako prijatelju uvijek moramo čuvati leđa. Ispričala mu je kako je Tajana izgubila tatu te je zatim Zoranu

bilo žao što ju je povrijedio. Na kraju dolazi do zaključka kako: „nikada nikoga nemamo pravo vrijeđati” (Pilić, 2011: 34). U priči saznajemo kako se suočavanje s promjenama najlakše rješava uz podršku prijatelja i isprobavanjem novih stvari:

„Na Mašin nagovor Tajana se upisala u dramsku grupu koju vodi učiteljica Biserka. U prvi mah joj je bilo neugodno opet upoznavati nove učenike, ali ubrzo je zaboravila na nelagodu. Uostalom, i gumi-gumi je svladala do iznad koljena i nekako, što je više skakala i družila se s djecom, to se manje osjećala tužnom i usamljenom.” (Pilić, 2011: 38-39)

Maša svojim riječima i djelima u priči pokazuje kako treba voljeti sebe i isprobavati nove stvari bez straha od neuspjeha jer: „nitko se nije pametan ili spretan rodio, to se uči” (Pilić, 2011: 26). Također zaključuje kako je ljubav najvažnija stvar na svijetu i kako čovjek nije čovjek kad nema prijatelje.

4.3.4. Jezik i stil

Jezik priče prilagođen je mlađoj djeci, autorica se koristila kraćim rečenicama, jasnim dijalogima te je izbjegavala složene izraze:

„Maša se probudila. Ah, kakvo divno jutro, pomislila je. Sunce je kroz prozor ulazilo u njezinu ružičastu sobu. Čula je mamu kako spravlja doručak i tatu kako izlazi iz kuće. Još malo pa će i ona krenuti u školu.” (Pilić, 2011: 6-7)

U dijalogima, djeca koriste rječnik i izraze koji su uobičajeni za komunikaciju između djece u vrtiću i djece u nižim razredima osnovne škole. U priči se spominje i pjesma *Balerina Rokoko*.

4.3.5. Ilustracije

Ovu je priču također obogatila Katarina Halužan svojim ilustracijama koje prenose emocije i osjećaje likova na temelju različitih izraza lica i tijela. Ilustracije nadopunjuju cjelokupnu sliku likova i okoline detaljima koji u tekstu nisu spomenuti.

4.4. *Maša i mobitel*

4.4.1. Struktura priče

Struktura priče *Maša i mobitel* prati klasični narativni obrazac uključujući uvod, razvoj radnje, vrhunac i zaključak. Priča započinje opisivanjem glavnog lika, Maše, i njezine nove igrčke - mobitela. Razvoj radnje slijedi Mašinu euforiju i uzbuđenje zbog novog uređaja i njezino uključivanje u virtualni svijet pomoću interneta. Vrhunac priče nastupa kada Maša otputuje u Split i sa susjedom Stipom otiđe u obilazak grada. Maša je jako uzbuđena i već poznaje grad, ali želi sve ponovno posjetiti kako bi napravila dobre fotografije svojim novim mobitelom. Na kraju priče Maša dolazi do zaključka da su nam mobiteli samo pomagala u svakodnevnom životu te kako prednost treba dati druženju s prijateljima, a mobitel koristiti što manje.

4.4.2. Likovi u priči

U prvom planu, kao i u ostalim pričama, opisana je vesela djevojčica Maša koja ide u drugi razred osnovne škole. Maša je opisana kao radoznala djevojčica koju nije teško razveseliti i koja je sklona stalnoj promjeni mišljenja.

„Maša se razveselila. Ona bi se razveselila slikovnici, plišanom medvjediću i bombonima Bronhi. Svejedno. Ipak, imati mobitel je fora. Samsung. Konačno će moći fotografirati sve što poželi. I doznati sve što je zanima.” (Pilić, 2023: 6)

Maša obožava fotografirati, gledati dokumentarne filmove, upisana je na puno aktivnosti, ali nikada nije umorna. Za zadaću voli pisati sastavke i vrlo je snalažljiva i druželjubiva. Voli se zaustaviti da porazgovara sa susjedima ili da pogleda izloge zbog čega uvijek zakasni na dogovoreni sastanak. Otkad je dobila mobitel, još je znatiželjnija. Želi sve istražiti i što više toga fotografirati. Iako Maša mobitel koristi dosta često za fotografiranje i istraživanje, svjesna da na mobitelu nije zdravo stalno provoditi vrijeme, kao što to čini njezin brat Luka:

„Njezin brat Luka zabio je nos u računalo. I u mobitel. Ne igra nogomet i mrzi hodati. Tjelesni odgoj mu je bez veze. Kad ugleda Mašu kako skakuće cestom, postane mu slabo.” (Pilić, 2023: 6)

U priči se još spominju i Mašine prijateljice koje su također dobile mobitel, Mašini roditelji, susjed Stipe iz Splita, pas Floki i razni prolaznici. Karakterizacija likova u priči pojašnjava dječju znatiželju i želju za povezanošću s virtualnim svijetom, ali istovremeno prikazuje njihovu ranjivost i nedostatak svijesti o mogućim posljedicama. Ova karakterizacija omogućuje čitateljima da se poistovjete s Mašom i njezinim iskustvima te istraže teme koje su obrađene u djelu.

4.4.3. Pouka priče

Jedna od ključnih tema u priči je balans između stvarnog i virtualnog svijeta i važnost kvalitetne interakcije s drugim ljudima. Kroz Mašinu priču, spisateljica potiče mlade čitatelje da razmisle o tome kako tehnologija može utjecati na njihove odnose i svakodnevni život. Maša je odličan primjer koji pokazuje da bez obzira na to što ima mobitel i raznu tehnologiju, može pronaći vremena za prijatelje i obitelj:

„Oh, sad ćeš se prestati družiti sa mnom. Zabuljit ćeš se u tu spravu...”

- Što ti pada napamet! Ja volim sve uživo. Kad smo zbog korone učili od kuće, mislila sam da ću pošiziti... Želim vidjeti prijatelje, trčati po školskom hodniku, gnjaviti učiteljicu pitanjima, zafrkavati Zorana, igrati graničara, sjediti na klupici ispred škole...

Ne brini se.” (Pilić, 2023: 12)

U priči se također opisuje korištenje tehnologije u hitnim trenucima. Prilikom vožnje u tramvaju jednoj je gospođi pozlilo. Kada su ljudi počeli vikati da netko pozove hitnu, Maša je bez razmišljanja uzela mobitel, nazvala 194 i objasnila bolničarki što se dogodilo. Iako se kroz priču opisuju prednosti korištenja mobitela i interneta, autorica naglašava i upućuje i na one loše kojih se djeca trebaju čuvati:

„Odjednom joj zazvoni mobitel.

- Nepoznat broj – kaže Maša.

- Ne javljaj se na nepoznate brojeve – kaže joj tata.

- Ajoj. A možda je nešto važno.

- Ništa nije tako važno.

- Netko je jako uporan – nasmije se Maša.

- Ne javljaj se.

- Bez veze – kaže Maša. – Baš sam radoznala tko je.” (Pilić, 2023: 28)

Iako smo ponekad radoznali i sve bismo učinili da zadovoljimo tu potrebu, ponekad treba dobro razmisliti i učiniti ispravnu stvar koju su nas roditelji naučili jer postoje ljudi koji imaju loše namjere i kojih se treba čuvati.

4.4.4. Jezik i stil

Priča *Maša i mobitel* je poput ostalih napisana jednostavnim i razumljivim jezikom prilagođenim djeci. Autorica koristi šaljivo pripovijedanje i živopisne dijaloge kako bi oživjela likove i situacije te olakšala razumijevanje složenih tema o kojima piše. Fokus djela je na jasnim i razumljivim opisima i korištenju riječi i fraza koje su bliske dječjem svijetu. Kroz zanimljiv i duhovit tekst, autorica djecu potiče na pronalazak odgovora na zanimljiva pitanja čije odgovore želi saznati i glavni lik Maša:

„Koliko je dugačak žirafin vrat?

Koji je najhladniji grad na svijetu?

Jesu li majmuni škakljivi?

Tko je napisao *Grgu Čvarka*? Je li Grga Čvarak volio jesti čvarke?

Kako oprati tenisice a da mama ne skuži da je hodala po blatu?” (Pilić, 2023: 8)

Sanja Pilić na ovaj način potiče djecu da internet koriste u pametne i korisne svrhe.

4.4.5. Ilustracije

Ovu je priču, kao i većinu drugih, ilustrirao Niko Barun, koji je svojim ilustracijama pridonio cjelokupnom doživljaju djela. Ilustracije su vesele i šarene te prate tekst djela. Na ilustracijama se mogu primijetiti mnogi detalji iz teksta koje je Barun istaknuo. Iz teksta se može zaključiti kako je Mašina najdraža boja ružičasta stoga Barun prilikom ilustriranja Maše, za detalje poput torbice i ukrasa za mobitel bira upravo ružičastu boju.

Slika 4: Ilustracija Nika Baruna - *Maša i mobitel* (Pilić, 2023: 13)

4.5. *Maša i selo*

4.5.1. Struktura priče

Priča *Maša i selo* prati klasičnu narativnu strukturu. U uvodnom dijelu kao i u ostalim pričama upoznajemo Mašu, glavnu junakinju priče. Saznajemo kako njezina prijateljica Tajana za vikend putuje baki i djedu na selo u Zagorje te poziva i Mašu da joj se pridruži.

U glavnom se dijelu priče Maša upoznaje sa selom, raznim životinjama, krajolikom, domaćom hranom i susjedima koji joj pričaju priče. Na samom kraju, Maša se vraća kući prepuna dojmova.

4.5.2. Likovi

Na početku upoznajemo Mašu, osmogodišnju djevojčicu koja voli provoditi vrijeme u prirodi, hodati i planinariti, putovati i upoznavati nove ljude. Iako živi u gradu, selo joj se jako sviđa: „jer je sve kao u bajci, mirisno i dobrog joj je okusa”. Jako je radoznala pa ju zanimaju starine koje im je Tajanina baka pokazala i priče koje im je pričala teta Nuška. Tajana je Mašina najbolja prijateljica čija baka živi na selu u Gornjoj Bistri u Zagorju. Ona je djevojčica koja ne voli puno hodati kao Maša, ali joj je svejedno pokazala cijelo selo i upoznala ju sa svim susjedima. Od susjeda koje su upoznale tu su teta Nuška, susjed Joža Štrek, Josip i njegov ovčar Rex, obitelj Micak, medicinska sestra Suzana i djeca iz dvorca. U priči se još pojavljuju Mašini roditelji i brat Luka, kao i Tajanina mama i djed Štef.

4.5.3. Pouka

Glavne pouke koje se spominju u priči povezane su s očuvanjem prirode, prihvaćanjem različitosti, samopouzdanjem i ono najvažnije, s očuvanjem i vrijednosti tradicije. Maša ističe kako sve ima svoje posebnosti. Gradovi imaju trgovine, restorane, kina i kazališta, dok selo ima čistu netaknutu prirodu, životinje i domaću hranu. Sve trebamo poštovati i prihvaćati:

„A ovdje se nalaze svinje... Malo smrdi. Moraš se naviknuti.

- Odmah sam se naviknula. Pa to je miris sela!

- Ti si zbilja čudna. Kad baki dođu gosti iz grada, mnogo toga im smeta. Blato, mirisi, komarci, muhe...

- Malo smo razmaženi. Priroda je priroda. Ali ja se ničega ne bojim. Ni zmija.” (Pilić, 2017:17)

Gospodin Micak nas uči kako trebamo voljeti ono što radimo i čime se bavimo. Naglašeno je prihvaćanje različitosti, pogotovo prema manje imućnima i bolesnima. Maša nas uči kako moramo cijeliti što smo zdravi i pomagati onima koji nisu. Kada se vratila kući, poslala je

knjige i slikovnice kojih je imala previše djeci iz dvorca koja ih nisu imala. Istaknuto je i kako nisu svi dobri u svemu, ali se sve može naučiti:

„Ja se malo bojim tih strojeva – izvali Maša.

- Kad si curica – odgovori Josip. – I ne živiš na selu. Kad dođem u grad ni ja se ne snalazim uvijek na raskršćima i pothodnicima kroz koje trebam ići. - Ja ću te sve naučiti – odgovori Maša.” (Pilić, 2017:36)

4.5.4. Jezik i stil

Jezik kojim je napisana priča jednostavan je i pristupačan. Priča je lako razumljiva i djeca mogu uživati u njoj jer nema kompliciranih izraza. Autorica koristi puno opisa u priči kako bi dočarala ljepotu krajolika sela te se čitanjem osjećamo kao da smo tamo, zajedno s Mašom i Tajanom. U priči ima dosta šaljivih dijelova, poput onih kada je Maša glumila da ne zna kako izgleda krava kako bi nagovorila mamu da je pusti na selo:

„Mislim da sam zaboravila kako izgleda krava – izvali jednog jutra Maša.

- Molim? – upita je mama.

- Ima li krava rogove. Ili brkove? Ima li rep?

- Ne zezaj.

- Je li ljubičaste boje?

- Joj, molim te.

- A svinja, pliva li u jezeru?

- Mašo, ne glupiraj se.

- Ja bih išla na selo?

- Kako to misliš?

- Išla bih na selo, jednostavno. Tajana me pozvala. Ustvari, njezina mama.” (Pilić, 2017:67)

U priči se spominje puno riječi i izraza koje nemaju sva djeca priliku čuti jer su dio govora koji se koristi u Zagorju. Kod Tajanine bake, djevojčice su imale priliku vidjeti mnoge starine koje se više ne koriste i koje se rijetko viđaju; preslicu, lampaš, avan s tučkom, glačalo na žar, petrolejku i ostale. Ovakvi izrazi potiču djecu na razmišljanje kako se to

nekada koristilo, što može biti poticaj u istraživanju o predmetima koje djeca nikada nisu vidjela.

4.5.5. Ilustracije

Priču *Maša i selo* poput većine priča, ilustrirao je Niko Barun. Uspješno je dočarao atmosferu i okolinu sela, i obogatio priču onime što u tekstu nije rečeno.

Slika 5: Ilustracija Nika Baruna - *Maša i selo* (Pilić, 2017:44)

5. PRIMJERENOST PRIČA O MAŠI DJECI PREDŠKOLSKE DOBI

Priče o Maši izvrstan su primjer dječje književnosti koja je prilagođena djeci predškolske dobi. Kroz jednostavnu priču o tome kako Maša, mala djevojčica, istražuje svijet oko sebe, djeca mogu lako razumjeti osnovne ljudske vrijednosti – prihvaćanje, hrabrost i kako je lijepo biti svoj. Glavna junakinja Maša suočava se s problemima koje svako dijete često doživljava – upoznavanje novih ljudi, sukobi sa svojom obitelji i prijateljima, pronalazak izlaza iz neobične situacije. Sve su to situacije s kojima se mala djeca susreću gotovo svaki

dan pa im je u priči Maša prijateljica s kojom se djeca mogu poistovjetiti. Autorica Sanja Pilić kombinira elemente stvarnosti i mašte kako bi stvorila priču koja potiče razvoj dječje kreativnosti i emocionalnih vještina. Prateći što radi Maša, djeca uče kako se nositi s različitim emocijama i kako izraziti svoje osjećaje na prihvatljiv način. Jednostavan i razumljiv jezik prilagođen je dječjem razumijevanju, što olakšava čitanje i razumijevanje priče čak i onim najmlađima. Ilustracije koje prate tekst doprinose vizualnom doživljaju čitanja te pomažu djeci u shvaćanju radnje i likova. Priče o Maši dotiču se tema koje su bliske djetetu u predškolskom razvojnom razdoblju i koje potiču razvoj socijalnih i emocionalnih vještina na način koji je prilagođen i razumljiv njihovoj dobi. Priče ističu pozitivne vrijednosti poput prijateljstva, hrabrosti i empatije što je od iznimne važnosti u ranom djetinjstvu. Djeci priče nisu samo zabavne za čitanje, već su edukativne i potiču razvoj dječje mašte i emocija. Priče o Maši, spisateljice Sanje Pilić, svojom tematskom primjerenosti, jezičnom jednostavnošću i emocionalnom dubinom zaslužuju posebno mjesto u dječjoj književnosti namijenjenoj djeci predškolske dobi.

6. UTJECAJ PRIČA O MAŠI NA DJETETOV RAZVOJ

Priče o Maši primjer su literature kojom se može poticati djetetov emocionalni i intelektualni razvoj. Djeca ulaze u Mašin svijet koji je prepun avantura, smijeha i izazova, te se susreću s različitim emocionalnim, moralnim i socijalnim izazovima koji im pomažu u formiranju vlastitih vrijednosti i identiteta. Promatrajući odnose među likovima, poput Maše i njezinih prijatelja, djeca uče prepoznavati i razumjeti osjećaje drugih, što je ključno za razvoj socijalnih vještina i međuljudskih odnosa. Maša postaje uzor dječjoj publici, potičući ih na empatičnost i razmišljanje o svijetu iz tuđe perspektive. Zajedno s Mašom i njezinim pustolovinama, djeca se suočavaju s različitim izazovima i problemima, uče kako se nositi s njima i kako ih mogu riješiti na primjeren način. Raznolikim likovima, događajima i situacijama, djeca su potaknuta na razmišljanje izvan granica stvarnosti te na taj način razvijaju svoje kognitivne sposobnosti kao i sposobnost apstraktnog razmišljanja. Mašine avanture potiču djecu na istraživanje i otkrivanje novih ideja i mogućnosti, što pridonosi razvoju intelektualnih vještina. Prateći Mašine neobične avanture, djeca razvijaju sposobnost prepoznavanja uzroka i posljedica što potiče razvoj logičkog mišljenja. Važno je istaknuti i ulogu moralnih pouka koje djeca prepoznaju u ovim pričama. Na temelju Mašinih postupaka, djeca uče o važnosti prijateljstva, poštovanja, hrabrosti i pomaganja drugima. Mašine pustolovine služe kao poticaj za prenošenje vrijednosti i etičkih normi, potičući djecu da razmišljaju o svojim postupcima i odnosima s drugima. Kroz Mašinu interakciju s različitim likovima, djeca razvijaju moralnu svijest i oblikuju svoje vlastite moralne stavove. Priče o Maši imaju dubok i dugotrajan utjecaj na djetetov razvoj. Promičući empatiju, potičući maštu i kreativnost ove priče doprinose formiranju cjelovite i uravnotežene osobnosti djece.

7. ZAKLJUČAK

Razmatranje dječje priče pruža uvid u njezinu složenost i raznolikost. Iako su mnogi teoretičari pokušali definirati priču, nijedan od njih nije uspio donijeti konačan zaključak. Priča se očituje u različitim oblicima i strukturama, često prelazeći granice uobičajenih atributa stvarnosti. Friedrich Nietzsche primijetio je da se definicija može primijeniti samo na ono što nema kontinuiranu povijest, što je dodatno zakompliciralo definiranje pojma priče. Priča, kao ključni element dječje književnosti, prati razvoj djece od najranijih dana, omogućujući im ulazak u svijet mašte i fantastike. Povijest dječje priče svjedoči o njezinom kontinuiranom razvoju. Od davnih narodnih bajki do suvremenih priča, dječja je priča prošla kroz brojne promjene. Radovi autora poput Charlesa Perraulta, braće Grimm i Hansa Christiana Andersena, dječju priču učinili su neizostavnim dijelom svjetske književnosti. U suvremenoj dječjoj književnosti, promjene u funkciji i strukturi priče odražavaju se u raznolikosti tema, stilova i pristupa. Priče se sve više prilagođavaju suvremenim okolnostima i potrebama djece, a naglasak je na njezinoj umjetničkoj vrijednosti. Umjesto poučnih moralističkih priča, suvremene priče nastoje obogatiti dječje iskustvo prilikom čitanja i potaknuti maštu i kreativnost. Sanja Pilić, istaknuta hrvatska spisateljica, ostavila je trag u hrvatskoj dječjoj književnosti svojim serijalom priča o Maši. U radu se analiziralo pet priča iz serijala: *Maša i putovanje* (2021), *Maša i ljeto* (2016), *Maša i nova učenica* (2011), *Maša i mobitel* (2023) i *Maša i selo* (2017). Kriteriji po kojima su se priče analizirale podrazumijevali su strukturu, likove, pouku, jezik i stil i ilustracije. Analizom je zaključeno da djela Sanje Pilić predstavljaju izvanredan primjer književnosti prilagođene predškolskoj dobi djece. Svojim jednostavnim jezikom, živopisnim likovima i djeci prilagođenim temama iz svakodnevnog života, ove priče ne samo da zabavljaju djecu, već ih potiču na razmišljanje, razvijajući njihovu maštu, kreativnost i moralne vrijednosti. Glavna junakinja, Maša, postaje bliska prijateljica dječjoj čitateljskoj publici, vodeći ih kroz različite avanture i izazove. Putem njezinih doživljaja djeca uče važne životne lekcije o empatiji, prijateljstvu, hrabrosti i prihvaćanju različitosti. U svojim djelima vješto spaja elemente mašte i stvarnosti kako bi stvorila priče koje su zanimljive i razumljive djeci u tom razvojnom razdoblju. Osim toga, priče o Maši potiču razvoj dječje kreativnosti, intelektualnih vještina i logičkog mišljenja. Raznolikim likovima i događajima, djeca su potaknuta na istraživanje i otkrivanje novih ideja i mogućnosti. Spisateljica Sanja Pilić uspješno prenosi moralne pouke opisujući Mašine doživljaje i tako potiče djecu da razmišljaju o svojim postupcima i odnosima s drugima. U konačnici, priče o Maši imaju dugotrajan utjecaj na djetetov razvoj. Promicanjem

empatije, poticanjem mašte i kreativnosti i prenošenjem moralnih pouka, ove priče doprinose formiranju cjelovite i uravnotežene osobnosti kod djece.

8. LITERATURA

1. Car-Mihec, A. i Staničić, K. (2003). Postmodernistička obilježja romana O mamama sve najbolje Sanje Pilić. *Fluminensia*, 15(1), 91-102. Pribavljeno 19.03.2024., sa <https://hrcak.srce.hr/6993>
2. Cilar, N. (2015). Tradicionalni temelji i (post)moderne interpretacije pojma književnosti i književne znanosti. *Hrvatski*, 13(1), 45-58. Pribavljeno 02.04.2024., sa <https://hrcak.srce.hr/158124>
3. Crnković, M. (1987). *Sto lica priče: antologija dječje priče s interpretacijama*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Crnković, M. i Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti od početaka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje.
5. Dragun, D. (2011). Cultural elements in the texts of Sanja Pilić. *Journal of Elementary Education*, 4(1/2), 95-109.
6. Gazibara, S. (2009). Likovi dječaka i djevojčica u djelima Sanje Pilić. *Život i škola*, LV (21), 95-107. Pribavljeno 28.03.2024., sa <https://hrcak.srce.hr/37093>
7. Grdešić, M. (2015). *Uvod u naratologiju*. Zagreb: Leykam international.
8. Hameršak, M. i Zima, D. (2015). *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international.
9. Horvatić, D. (1972). Svijet u slikovnicama. *Umjetnost i dijete*, 4 (19/20), 104-105.
10. Hranjec, S. (2006). *Pregled hrvatske dječje književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
11. Hranjec, S. (2009). *Ogledi o dječjoj književnosti*. Zagreb: Alfa.
12. Krajačić, Lj. (1954). *Dajmo djeci dobru knjigu*. Zagreb: Naša djeca.
13. Solar, M. (1976). *Teorija književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
14. Šišnović, I. (2011). Odgojno-obrazovna vrijednost slikovnice. *Dijete, vrtić, obitelj*, 17(66), 8-9. Pribavljeno 02.04.2024. sa <https://hrcak.srce.hr/124183>
15. Težak, D. (1991). *Hrvatska poratna dječja priča*. Zagreb: Školska knjiga.
16. Visinko, K. (2005). *Dječja priča – povijest, teorija, recepcija i interpretacija*. Zagreb: Školska knjiga.

Analizirane priče Sanje Pilić:

1. Pilić, S. (2011). *Maša i nova učenica*. Zagreb: Mozaik knjiga.
2. Pilić, S. (2016). *Maša i ljeto*. Zagreb: Mozaik knjiga.
3. Pilić, S. (2017). *Maša i selo*. Zagreb: Mozaik knjiga.
4. Pilić, S. (2021). *Maša i putovanje*. Zagreb: Mozaik knjiga.
5. Pilić, S. (2023). *Maša i mobitel*. Zagreb: Mozaik knjiga.

Prilozi:

Slika 1: Ilustracija Nika Baruna - *Maša i putovanje* (Pilić, 2021: 25).

Slika 2: Ilustracija Katarine Halužan - *Maša i ljeto* (Pilić, 2016: 39).

Slika 3: Ilustracija Katarine Halužan - *Maša i nova učenica* (Pilić, 2011: 25).

Slika 4: Ilustracija Nika Baruna - *Maša i mobitel* (Pilić, 2023: 13).

Slika 5: Ilustracija Nika Baruna - *Maša i selo* (Pilić, 2017: 44).